

Archeologisch bureauonderzoek

**Gooweg (naast 13), Noordwijkerhout
Gemeente Noordwijkerhout**

IDDS Archeologie rapport 1416

Colofon

Projectnummer	34170612/52480
In opdracht van	Rombou
Auteur	dr. A.W.E. Wilbers
Redactie	drs. S. Moerman
Versie	1.4
Status	definitief

Autorisatie

B. A. Corver	Senior Archeoloog	27-06-2012	
--------------	-------------------	------------	--

Goedkeuring

H. Siemons	Namens gemeente Noordwijkerhout	05-07-2012	
------------	------------------------------------	------------	--

© IDDS Archeologie

Noordwijk, juni 2012

ISSN 2212-9650

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeleelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

SAMENVATTING:

In opdracht van Rombou heeft IDDS Archeologie in juni 2012 een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor de Gooweg (naast 13) in Noordwijkerhout, gemeente Noordwijkerhout. De aanleiding voor dit onderzoek is de aanvraag van een bestemmingsplanwijziging met als doel de bouw van een viertal woningen in het plangebied mogelijk te maken.

Op grond van de provinciale en gemeentelijke archeologische verwachtingskaarten wordt verwacht dat het plangebied op een strandwal ligt en dat er daarom een middelhoge tot hoge kans is op het aantreffen van archeologische waarden vanaf het Neolithicum. Met name resten uit de Bronstijd, IJzertijd en Middeleeuwen zijn veelvuldig aangetroffen op deze strandwal. Uit de geomorfologische kaart, bodemkaart, de hoogtekaart en historische kaarten blijkt echter dat het plangebied is afgegraven en gebruikt is voor bollenteelt. Op grond daarvan kan worden geconcludeerd dat de archeologische verwachting voor het plangebied zeer laag is. Er wordt geadviseerd om in het plangebied geen vervolgonderzoek uit te laten voeren.

INHOUDSOPGAVE:

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN HET PLANGEBIED.....	4
1. INLEIDING	5
1.1. Aanleiding	5
1.2. Doel- en vraagstelling van het onderzoek.....	5
1.3. Ligging van het plan- en onderzoeksgebied	6
1.4. Werkwijze	6
2. GEOMORFOLOGIE EN BODEM	8
2.1. Ontstaansgeschiedenis landschap	8
2.2. Geomorfologie en geologie	10
2.3. Bodem	10
3. ARCHEOLOGISCHE EN (BOUW)HISTORISCHE INFORMATIE	12
3.1. Archeologische en ondergrondse bouwhistorische waarden	12
3.2. Historische situatie en mogelijke verstoringen.....	12
3.3. Huidig landgebruik	13
4. VERWACHTINGSMODEL.....	14
4.1. Beantwoording vraagstelling.....	14
5. AANBEVELINGEN	15
5.1. Betrouwbaarheid	15
GERAADPLEEGDE BRONNEN	16
VERKLARENDE WOORDENLIJST	17
LIJST VAN AFKORTINGEN	18
BIJLAGEN	
1. Topografische kaart	
2. Archis-informatie	
3. Overzicht plangebied	
4. Periodentabel	
5. Historische kaart	

Administratieve gegevens van het plangebied

<i>Onderzoeksmeldingsnummer</i>	52480
<i>Toponiem</i>	Gooweg (naast 13)
<i>Plaats</i>	Noordwijkerhout
<i>Gemeente</i>	Noordwijkerhout
<i>Kadastrale aanduiding</i>	Noordwijkerhout D 1971
<i>Provincie</i>	Zuid-Holland
<i>Kaartblad</i>	30F
<i>Coördinaten</i> <i>Centrum</i> <i>Hoekpunten</i>	93.362 / 474.670 93.383 / 474.750 (N) 93.445 / 474.687 (O) 93.341 / 474.580 (Z) 93.279 / 474.638 (W)
<i>Oppervlakte</i>	12.900 m ²
<i>Onderzoekskader</i>	Bestemmingsplanwijziging
<i>Uitvoerder</i>	IDDS Archeologie Contactpersoon: dhr. A.W.E. Wilbers Postbus 126 2200 AC Noordwijk (ZH) Tel: 071-4028586 E-mail: awilbers@idds.nl
<i>Bevoegde overheid</i>	Gemeente Noordwijkerhout Afdeling Ruimtelijke Ordening Contactpersoon: mevr. M. van der Putten Postbus 13 2210 AA Noordwijkerhout Tel: 0252-343737
<i>Adviseur namens de bevoegde overheid</i>	Dhr. H. Siemons Postbus 589 2224 AN Katwijk Tel: 071-4065170
<i>Beheer en plaats van documentatie</i>	Provinciaal Depot voor Bodemvondsten van de provincie Zuid-Holland
<i>Uitvoeringsdatum onderzoek</i>	juni 2012

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

In opdracht van Rombou heeft IDDS Archeologie in juni 2012 een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor een plangebied naast Gooweg 13 in Noordwijkerhout, gemeente Noordwijkerhout. De aanleiding voor dit onderzoek is de aanvraag van een bestemmingsplanwijziging met als doel de bouw van een viertal woningen in het plangebied mogelijk te maken. De planvorming verkeert in een dusdanig vroege fase dat alleen bekend is waar de huizen ongeveer gebouwd zullen worden (Figuur 1). De diepte van de graafwerkzaamheden ten behoeve van de ontwikkeling is nog niet bekend, waardoor in dit rapport wordt uitgegaan van een maximale verstoringdiepte van 2,0 m –mv. De kans bestaat dat eventueel aanwezige archeologische waarden hierdoor verstoord dan wel vernietigd zullen worden.

Het noordelijke deel van het plangebied ligt op de gemeentelijke verwachtingskaart (Schute 2007) binnen Waardevol Verwachtingsgebied 7 en het zuidelijke deel binnen Waardevol Verwachtingsgebied 5. Conform het archeologisch beleid van de gemeente dient bij bodemingrepen binnen Waardevol Verwachtingsgebied 7 een verkennend archeologisch onderzoek uitgevoerd te worden indien bodemgrepen plaats gaan vinden die dieper zijn dan 30 cm –mv en groter dan 500 m². Voor Waardevol Verwachtingsgebied 5 is voorgeschreven is dat bij bodemingrepen dieper dan 1 m –mv en groter dan 500 m² een verkennend archeologisch onderzoek moet worden uitgevoerd.

Op basis van ervaring met onderzoek aan de Gooweg in Noordwijkerhout is contact opgenomen met dhr. H. Siemons, contactpersoon voor archeologie namens de gemeente Noordwijkerhout. Uit eerdere onderzoeken is gebleken dat het gebied aan de Gooweg is afgegraven. Een verkennend booronderzoek leek dan ook niet wenselijk. Door dhr. Siemons is via email aangegeven dat een bureauonderzoek in eerste instantie voldoende was.

1.2. Doel- en vraagstelling van het onderzoek

Het doel van het bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde verwachting voor het plangebied. Dit gebeurt aan de hand van bestaande bronnen over bekende en verwachte archeologische waarden binnen het plangebied. Op basis van de resultaten van het onderzoek worden aanbevelingen gedaan over eventueel behoud of vervolgonderzoek.

Om dit doel te kunnen realiseren, wordt op de volgende vragen een antwoord gegeven:

- Is op de locatie naar verwachting nog een bodemarchief aanwezig?
- Wat is (naar verwachting) de omvang, ligging, aard en datering hiervan?

Indien het bureauonderzoek niet of onvoldoende antwoord kan geven op bovenstaande vragen:

- Welke vorm van nader onderzoek is nodig om de vragen 1 en 2 voldoende te kunnen beantwoorden?

Indien het bureauonderzoek voldoende antwoord kan geven op de vragen 1 en 2:

- In welke mate wordt een eventueel aanwezig bodemarchief verstoord door de realisatie van de geplande bodemingreep?
- Hoe kan deze verstoring door planaanpassing tot een minimum worden beperkt?

Het bureauonderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.2 (Centraal College van Deskundigen 2010).

Voor de in dit rapport gebruikte geologische en archeologische tijdsaanduidingen wordt verwezen naar bijlage 4. Afkortingen en enkele vaktermen worden achterin dit rapport uitgelegd (zie lijst van afkortingen en begrippen).

1.3. Ligging van het plan- en onderzoeksgebied

De ligging van het (her) in te richten gebied, ofwel het plangebied, is weergegeven in Bijlage 1. Het plangebied ligt aan de Gooweg, direct ten noorden van huisnummer 13. Het betreft een perceel dat nu in gebruik is voor tuinbouw. Het plangebied heeft een oppervlakte van ongeveer 12.900 m² en een gemiddelde maaiveldhoogte van -0,1 m NAP. De exacte ligging en contouren van het plangebied zijn nader weergegeven in Bijlage 3 en Figuur 1.

Om tot een gespecificeerde verwachting voor het plangebied te komen, is niet alleen gekeken naar bekende gegevens over het plangebied zelf maar ook naar de omgeving. Voor het totale onderzochte gebied, oftewel het onderzoeksgebied, is als begrenzing een straal van 500 m rondom het plangebied gekozen. De straal van 500 m is dusdanig gekozen dat archeologische informatie uit de directe omgeving en in een vergelijkbare landschappelijke situatie wordt meegenomen.

Figuur 1: Het plangebied (rood omlijnd) op een luchtfoto uit 2005 (bron: Google Earth). Ook weergegeven is een eerste plan voor de verdeling van het perceel en de bouw van vier woningen.

1.4. Werkwijze

Bij het bureauonderzoek zijn gegevens verzameld over bekende of verwachte archeologische en bouwhistorische waarden binnen het onderzoeksgebied. Er is gebruik gemaakt van informatie uit de onderstaande lijst. Deze gegevens zijn aangevuld met relevante informatie uit beschikbare achtergrondliteratuur (zie literatuurlijst).

Archeologie en bouwhistorie

- Archeologische beleidskaart van de gemeente Noordwijkerhout (Schute 2007)
- Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW)
- Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) van de provincie Zuid-Holland

- Archeologisch Informatie Systeem (Archis II) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE)
- KennisInfrastructuur CultuurHistorie (KICH; www.kich.nl)

Bodemkaarten, geomorfologische kaarten en hoogtekaarten

- Bodemkaart 30 's-Gravenhage (Stichting voor Bodemkartering 1982)
- Bodemkaart van de Bloembollenstreek (van der Meer 1952)
- Geomorfologische kaart 30 (DLO-Staring Centrum/Rijks Geologische Dienst 1994)
- Actueel Hoogtebestand van Nederland (www.ahn.nl/viewer)

Historische kaarten

Aanvullende historische informatie is verkregen uit via watwaswaar.nl beschikbaar historisch kaartmateriaal, waaronder:

- Fl. Balthasar (1615)
- J.J. Dou (1647 en 1687)
- M. Bolstra (1746)
- Minuutplan 1818

Heemkundekringen en amateurarcheologen

Omdat voldoende informatie kon worden gehaald uit het bronnenmateriaal is geen contact gelegd met lokale amateur archeologen of heemkundekringen.

Overige informatie

Voor informatie omtrent bodemsaneringen en ontgrondingenvergunningen is het Bodemloket (www.bodemloket.nl) geraadpleegd. Deze gegevens zijn aangevuld met informatie uit onderzoeksrapporten en achtergrondliteratuur (zie literatuurlijst).

2. Geomorfologie en bodem

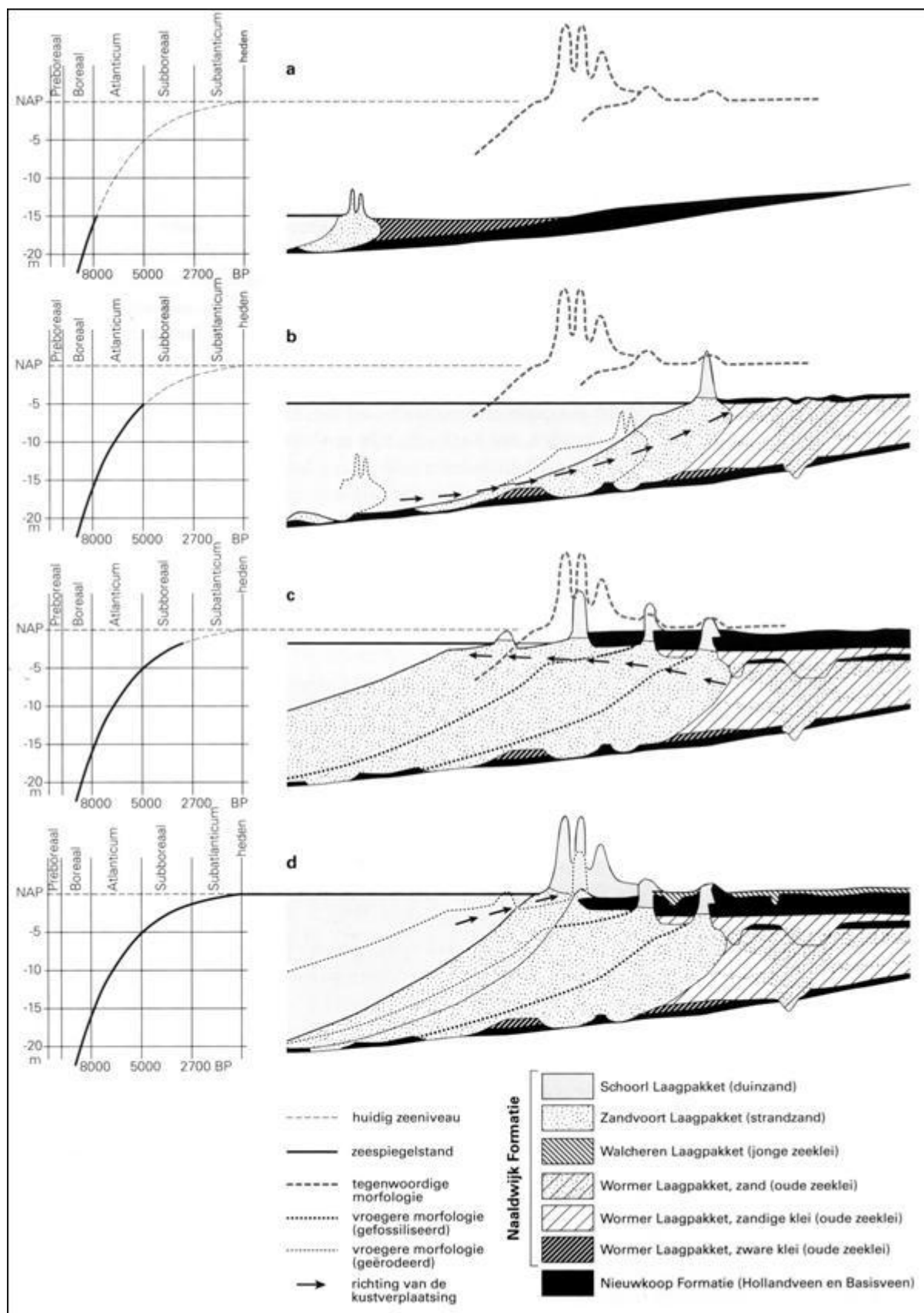
2.1. Ontstaansgeschiedenis landschap

Het plangebied is gelegen in het Hollandse duingebied (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2009). Dit duingebied omvat het huidige strand, alle strandwallen, -vlakten en de duinen die aan de oostzijde van het strand in Noord- en Zuid-Holland voorkomen (Berendsen 2005). Aan de zeezijde komen de buitenduinen voor, die ook wel de jonge duinen worden genoemd. Verder landinwaarts liggen de lagere en minder reliëfrijke oude duinen.

Het ontstaan van het duingebied, schematisch weergegeven in Figuur 2, is sterk gerelateerd aan de zeespiegelstijging gedurende het Holoceen (vanaf circa 9500 voor Chr.). Tijdens een periode van relatief snelle zeespiegelstijging die tot circa 4500-4000 voor Chr. duurde, bestond de kust van Nederland uit een uitgebreid waddegebied met zandbanken en -platen die gescheiden werden door grote getijdegeulen. Dit waddegebied werd gedeeltelijk afgeschermd van de open zee door een reeks eilanden. Deze eilanden en het waddegebied werden als gevolg van de alsmaar stijgende zeespiegel geleidelijk omgewerkt en steeds verder naar het oosten verplaatst (Figuur 2a en 2b).

Vanaf 4500-4000 voor Chr. nam de stijging van de zeespiegelstand sterk af en kwam de oostwaartse verplaatsing van de zandbanken en -platen tot stilstand. Vanuit de Noordzee en de grote rivieren werden grote hoeveelheden zand aangevoerd, waardoor de getijdengeulen geleidelijk verzandden en de reeks zandbanken aan elkaar groeide tot een strandwal. Achter de strandwallen had grootschalige veenvorming plaats, waarbij het Hollandveen Laagpakket werd gevormd (de Mulder *et al.* 2003).

Tot ongeveer 0-100 na Chr. bleef de grote aanvoer van zand in stand, waardoor de kustlijn steeds verder westwaarts uitbreidde (Figuur 2c). Bij die uitbreiding werden afwisselend strandvlaktes en strandwallen gevormd. Strandvlakten werden gevormd gedurende perioden (van tientallen tot honderden jaren) met gemiddeld een kleiner aantal of minder hevige stormen. Het strand werd langzaam breder en op de hogere delen die alleen tijdens springvloed en zware storm onder water stonden, kon zich vegetatie (gras en struiken) vestigen en vormden zich kleine solitaire duinen. In perioden met meer en/of hevigere stormen werd het door de zee aangevoerde zand boven de vloedlijn op het strand hoog opgeworpen in een rug, een strandwal. Deze strandwallen sloten de strandvlakten af voor overstromingen door de zee. Op de strandwallen kwam nauwelijks begroeiing voor waardoor de wind vrij spel had. Door verstuiwingen konden er bovenop de strandwallen (oude) duinen ontstaan (van der Valk 1996).

Figuur 2 Verband tussen de zeespiegelstijging en de vorming en ligging van strandwallen en duinen voor de Hollandse kust (Berendsen 2005). De verschillende geologische formaties in de figuur zijn terug te vinden in De Mulder et al. 2003.

Door de voortgaande zeespiegelstijging lagen de strandwallen in westelijke richting steeds hoger ten opzichte van NAP dan oudere strandwallen. Ook het grondwaterniveau steeg als gevolg van de zeespiegelstijging, waardoor de strandvlaktes (de gebieden tussen de strandwallen) natter werden en er veenvorming kon optreden.

Vanaf ongeveer 200-300 na Chr. geleiden nam de snelheid van de zeespiegelstijging nog verder af, werd er minder zand aangevoerd uit de Noordzee en werden verschillende riviermondingen inactief. Door golfwerking en in mindere mate het getij werden een deel van de strandwallen en de buiten de kustlijn uitstekende delta's van de Maas, Rijn en Oude Rijn geërodeerd (Figuur 2d). Het bij deze erosie vrijkomende zand werd door de wind opgeblazen in een brede zone met jonge duinen die voor een groot deel de oudere strandwallen en strandvlaktes bedekken.

Vanaf de tweede helft van de 16^e eeuw ontdekte men dat de strandwallen gunstige locaties waren voor de bloembollenteelt¹. In hun oorspronkelijke staat voldeden echter weinig strandwallen aan de eisen van een homogene kalkrijke zandgrond met een grondwaterstand van 55 cm beneden maaiveld. Om de gronden geschikt te maken werden strandwallen afgegraven en werd het kalkrijke zand uit de ondergrond omhoog gehaald.

Naast de strandwallen werden op verschillende plaatsen ook de strandvlaktes tussen de strandwallen verbeterd om bloembollenvelden te creëren. Deze gronden, waar het kalkrijke zand onder een laag veen of klei voorkwam, zijn vaak ernstig vergraven. Grondverbetering heeft in deze gevallen plaatsgevonden door middel van diepdelven en/of omspuiten. Bij diepdelven werd de grond lokaal afgegraven tot het kalkrijke zand, dat vervolgens werd opgegraven en op het maaiveld werd neergelegd. Bij het omspuiten werd eerst een gat gegraven waarna met een zuiger zand omhoog werd gespoten om het op het land achter de zuiger neer te leggen. Zo kon voor de bollenteelt geschikt land ontstaan. Door het regelmatig verbeteren van de gronden door diepdelven of ophogen zijn in veel gebieden aan de Hollandse kust gronden ontstaan met een humushoudende bovengrond die dikker is dan 50 cm.

2.2. Geomorfologie en geologie

Het plangebied ligt op een strandwal die is ontstaan tussen ongeveer 2250 en 1950 voor Chr. (Van der Valk 1996; Vos et al. 2007; Vos s.a.). Volgens de geomorfologische kaart is deze strandwal ter plaatse van het plangebied en in de directe omgeving daarvan afgegraven. Alleen de Gooweg ligt nog op een hoger niveau en is daarom weergegeven als een hoge dijk. Het AHN laat eenzelfde beeld zien (Figuur 3). De Gooweg ligt ongeveer 2,3 m hoger dan het plangebied.

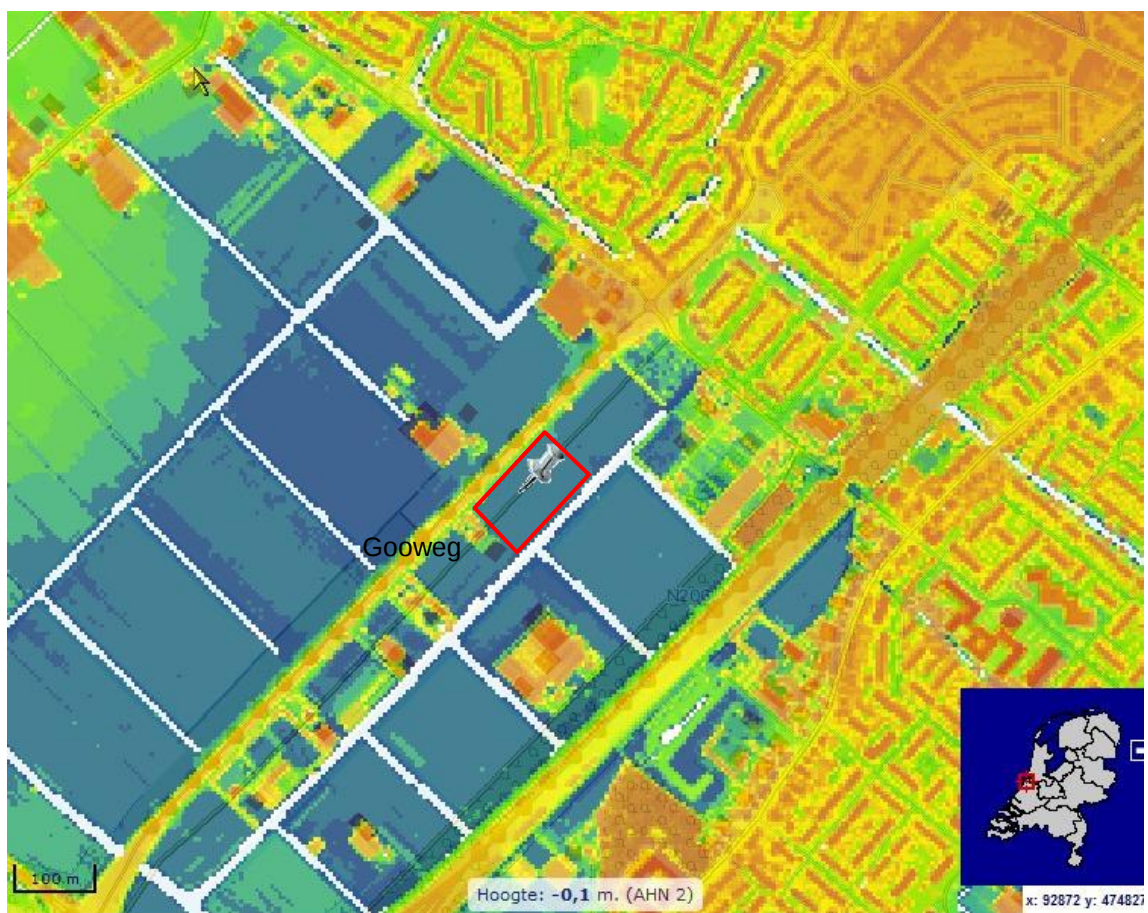
2.3. Bodem

Op de bodemkaart van 1982 (Stichting voor Bodemkartering 1982) staat de bodem in het plangebied aangegeven als een kalkhoudende enkeerdgrond met een grondwatertrap II*. Een dergelijke bodem is typisch voor de bollengronden in de Bollenstreek. Voor de teelt van bloembollen moet de bodem optimaal bestaan uit zwak humeus, kalkrijk, matig fijn zand en een grondwaterstand van 50 cm –mv. Het humusgehalte wordt bij de bollenteelt op peil gehouden door bemesting en het ompspitten van de bovengrond. Door het ompspitten ontstaat een humeuze A-horizont van meer dan 50 cm en daarom wordt de bodem geclassificeerd als een enkeerdgrond. De grondwaterstand wordt sterk gereguleerd. Deze regulering wordt op de bodemkaart aangeduid met een asterix bij de grondwatertrap.

Op een bodemkaart van de Bollenstreek (van der Meer 1952) staat de noordelijke helft van het plangebied aangegeven als omgespoten. Dit betekent dat het kalkrijke zand uit de ondergrond is opgezogen en bovenop het oorspronkelijke kalkloze maaiveld is gelegd. De zuidelijke helft van het

¹ De meeste bloembollenvelden zijn echter pas in de 20^e eeuw aangelegd.

plangebied staat aangegeven als kalkloze zanderijgronden. Zanderijgronden zijn afgegraven strandwallen.

Figuur 3: Uitsnede van het AHN. Het plangebied (met rood aangegeven) heeft een gemiddelde maaiveldhoogte van -0,1 m NAP. De naastgelegen Gooweg ligt op 2,2 m NAP.

3. Archeologische en (bouw)historische informatie

3.1. Archeologische en ondergrondse bouwhistorische waarden

Binnen het plangebied zijn geen terreinen aanwezig die op de Archeologische Monumentenkaart (AMK) als waardevol staan aangegeven. Ook zijn er geen waarnemingen en vondsten gemeld en geen eerdere onderzoeken uitgevoerd. In het plangebied zijn geen ondergrondse bouwhistorische waarden bekend (www.kich.nl).

Op de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) heeft het plangebied een hoge verwachting, evenals op de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) van de provincie Zuid-Holland. Deze verwachting is volgens de CHS gebaseerd op de ligging op een strandwal waarop bewoning mogelijk was vanaf het Neolithicum. Volgens de Archeologische Beleidskaart van de gemeente Noordwijkerhout (Schute 2007) ligt het zuidelijke deel van het plangebied in een ingesloten strandvlakte met mogelijk een overgang naar een strandwal. Voor dit deel geldt een lage verwachting voor archeologische waarden vanaf het Neolithicum. Het noordelijke deel van het plangebied ligt volgens de beleidskaart op een deels afgegraven strandwal met een kalkrijke top. Dit gebied heeft volgens de kaart een middelhoge verwachting voor archeologische waarden vanaf het Neolithicum.

Binnen een straal van 500 m rondom het plangebied zijn geen archeologische resten bekend, wel is er een aantal onderzoeken uitgevoerd. Het gaat om vier booronderzoeken (onderzoeksmeldingen 18164, 18651, 21413 en 23250), allemaal langs de Gooweg. In alle vier de gevallen bleek een vervolgonderzoek niet noodzakelijk omdat de kans op archeologische waarden zeer klein was. Uit de rapportages van de beide meest recente onderzoeken bleek dat bij onderzoeksmelding 21413, Gooweg 15 op 250 m ten zuidwesten van het plangebied, werd vastgesteld dat het plangebied in een afgezaagd gebied lag: de in het plangebied aanwezige strandwal was afgegraven. De bovenste 50 à 90 cm van het bodemprofiel bestond uit een ophoogdek. In het plangebied werden geen archeologische indicatoren en geen begraven bodemniveaus aangetroffen (Moerman 2007a). Bij onderzoeksmelding 23250, Gooweg 21 op 500 m ten zuidwesten van het plangebied, werd vastgesteld dat het plangebied op een strandwal ligt die in het verleden is afgegraven, mogelijk ten behoeve van zandwinning of activiteiten die gerelateerd kunnen worden aan de bollenteelt (Moerman 2007b). In de boringen werd op 2,5 m diepte een laagje met kleibrokken en plantenresten aangetroffen dat werd geïnterpreteerd als de maximale diepte van het omspuiten van het terrein.

Op grotere afstand van het plangebied (1 tot 2 km) zijn op de strandwal, ten zuidwesten en ten noordoosten van het plangebied archeologische resten gevonden uit de periode Neolithicum tot en met de Nieuwe tijd. Met name in de dorpskern van Noordwijkerhout zijn verschillende resten gevonden uit de Bronstijd, IJzertijd en Late Middeleeuwen. Ook in het bos ten zuidwesten van het plangebied langs de Gooweg zijn resten gevonden, bijvoorbeeld uit de IJzertijd en Vroege Middeleeuwen. Op 900 m ten zuidwesten van het plangebied is een terrein aanwezig van hoge archeologische waarde (monument 7461). Het betreft een terrein met sporen van bewoning uit de IJzertijd, waar ook metaalvondsten zijn aangetroffen uit de Romeinse tijd en de Vroege Middeleeuwen.

3.2. Historische situatie en mogelijke verstoringen

De oudste via watwaswaar.nl beschikbare kaart, waarop het plangebied staat aangegeven, dateert uit de 16^e eeuw. Deze kaart is echter niet gedetailleerd genoeg om iets over het landgebruik van het plangebied uit te kunnen afleiden. Op kaarten uit de 17^e eeuw van Fl. Bathasar en J.J. Dou (respectievelijk 1615 en 1647/1687) staat de Gooweg aangegeven met een sloot of greppel direct ten noorden van de weg. Het plangebied staat weergegeven als duingebied zonder bebouwing. Een kaart uit 1746 van M. Bolstra is een duidelijke kopie van de kaart van Dou en levert daarom geen nieuwe informatie. Op het minuutplan van 1818 is het plangebied volgens de Oorspronkelijk Aanwijzende Tabel (OAT) in gebruik als geestland² en onderdeel van de Noordwijkerhoutsche geest. Op de eerste topografische kaart uit 1830-1850 is het plangebied aangegeven met een lichtgroene kleur. Mogelijk

² hoog of verheven land, dat zandig, droog en onvruchtbaar is.

gaat het om een ontgonnen gebied met aangeplant bos. Op kaarten uit de laatste helft van de 19^e eeuw en uit de eerste helft van de 20^e eeuw ligt het plangebied in een bosgebied. Op een kaart uit 1951 is het plangebied in gebruik als bollengrond, de Gooweg is rechtgetrokken en aan weerszijden van de Gooweg komen steilranden voor. Vanaf de kaart uit 1974 is de huidige situatie een feit, met een parallelweg direct ten zuiden van de Gooweg. Het plangebied is gedurende de tweede helft van de 20^e eeuw voortdurend in gebruik als bollengrond.

3.3. Huidig landgebruik

Ten tijde van het onderzoek was het plangebied in gebruik als tuinbouwgrond voor de teelt van bloembollen (Figuur 1). Het terrein was zeer vlak.

4. Verwachtingsmodel

Op grond van de provinciale en gemeentelijke archeologische verwachtingskaarten wordt verwacht dat het plangebied op een strandwal ligt en dat er daarom een middelhoge tot hoge kans is op het aantreffen van archeologische waarden vanaf het Neolithicum. Met name resten uit de Bronstijd, IJzertijd en Middeleeuwen zijn veelvuldig aangetroffen op deze strandwal.

Uit de geomorfologische kaart, bodemkaart, de hoogtekaart en historische kaarten blijkt echter dat het plangebied is afgegraven en gebruikt voor bollenteelt. Tot het einde van de 18^e eeuw was in het gebied nog de natuurlijke situatie van met lage duinen en waarschijnlijk begroeid met bos aanwezig. In de 19^e eeuw is het gebied ontgonnen en in gebruik genomen, met waarschijnlijk een vorm van bosbouw. Tot in de eerste helft van de 20^e eeuw bleef het plangebied begroeid met bos. In de jaren 30 of 40 van de 20^e eeuw werd het gebied waarschijnlijk afgegraven, zoals te zien is aan de steilranden langs de Gooweg op de topografische kaart uit 1951. Ook de geomorfologische kaart en de bodemkaart van de Bollenstreek maakt melding van het afgraven (zanderij) van het plangebied. Uit het AHN blijkt dat het maaiveld van het plangebied ruim 2 m lager is komen te liggen. De bodemkaart van de Bollenstreek geeft aan dat de bodem in de jaren 50 in een deel van het plangebied nog kalkloos was. Een ander deel was omgespoten om kalkrijk zand omhoog te halen. Omdat op de bodemkaart uit 1982 staat dat het tegenwoordig gaat om kalkrijke bodems is het aannemelijk dat het hele plangebied uiteindelijk is omgespoten. Omspuiten reikt meestal tot een diepte van enkele meters. In Moerman (2007b) wordt melding gemaakt van sporen van omspuiten tot een diepte van 2,5 m op een perceel ten zuidwesten van het plangebied.

Op grond van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat de archeologische verwachting voor het plangebied zeer laag is. Hoogstwaarschijnlijk is het plangebied in de 20^e eeuw met ruim 2 m afgegraven en daarna nog eens tot ongeveer 2,5 m diep omgespoten. De archeologische resten die oorspronkelijk verwacht mochten worden op de strandwal zijn daarmee volledig verdwenen of verstoord.

4.1. Beantwoording vraagstelling

- *Is op de locatie naar verwachting nog een bodemarchief aanwezig?*

Het bodemarchief is door afgraving en omspuiten hoogstwaarschijnlijk volledig verdwenen.

- *Wat is (naar verwachting) de omvang, ligging, aard en datering hiervan?*

Niet van toepassing.

5. Aanbevelingen

Aan de hand van het bureauonderzoek is geconstateerd dat er geen archeologische resten aanwezig zullen zijn in het plangebied. Er wordt geadviseerd om in het plangebied geen vervolgonderzoek uit te laten voeren.

NB. Bovenstaand advies dient gecontroleerd en beoordeeld te worden door de bevoegde overheid, in dit geval de gemeente Noordwijkerhout. Deze zal vervolgens een besluit nemen inzake de te volgen procedure. IDDS Archeologie wil meegeven dat voordat dit besluit genomen is, er niet begonnen kan worden met bodemverstorende activiteiten of activiteiten die voorbereiden op bodemverstoringen.

5.1. Betrouwbaarheid

Het uitgevoerde onderzoek is op zorgvuldige wijze verricht volgens de algemeen gebruikelijke inzichten en methoden. Het archeologisch onderzoek is erop gericht om de kans op het onverwacht aantreffen dan wel het ongezien vernietigen van archeologische waarden bij bouwwerkzaamheden in het plangebied te verkleinen. Aangezien het onderzoek is uitgevoerd door middel van een bureaustudie kan echter, op basis van de onderzoeksresultaten, de aan- of afwezigheid van eventuele archeologische waarden niet gegarandeerd worden. Wij wijzen u er graag op dat indien archeologische waarden worden aangetroffen deze conform de Monumentenwet 1988, artikel 53, bij de minister voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap gemeld dienen te worden. Dit kan door het invullen van het vondstmeldingsformulier op de website van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (www.cultureelerfgoed.nl) of door contact op te nemen met het Archismeldpunt (archismeldpunt@cultureelerfgoed.nl).

Geraadpleegde bronnen

ANWB, 2005: *ANWB Topografische Atlas Zuid-Holland 1:25000*, Den Haag.

Centraal College van Deskundigen, 2010: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie*, versie 3.2, Gouda.

Meer, K. van der: *De Bloembollenstreek. Resultaten van een veldbodembkundig onderzoek in het bloembollengebied tussen Leiden en het Noordzeekanaal*, Den Haag (Verslagen van Landbouwkundige Onderzoekingen, De bodemkartering van Nederland, deel XI).

Moerman, S., 2007a: *Inventariserend veldonderzoek, verkennende fase. Gooweg, Noordwijkerhout, Gemeente Noordwijkerhout*. Becker & van de Graaf BV. Cis-code 21413.

Moerman, S., 2007b: *Inventariserend veldonderzoek, verkennende fase. Gooweg 21, Noordwijkerhout, Gemeente Noordwijkerhout*. Becker & van de Graaf BV. Cis-code 23250

Valk, L. van der, 1996: *Coastal barrier deposits in the central Dutch coastal plain*, Haarlem (Mededelingen van de Rijks Geologische Dienst 57).

Vos, P.C. s.a.: *Nieuwe landelijke paleogeografische kaarten van Nederland in het Holoceen*, Utrecht (TNO, Water- en bodembeheer).

Vos, P.C./E.C. Rieffe/E.E.B. Bulten, 2007: *Nieuwe geologische kaart van Den Haag en Rijswijk*, Den Haag.

Berendsen, H.J.A., 2005³ (1997): *Landschappelijk Nederland. De fysisch-geografische regio's*, Assen.

Schute, I.A., 2007: *Naar een realistische en duurzame omgang met het archeologisch erfgoed in de gemeente Noordwijkerhout*. RAAP-rapport 1458.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2009: *Erfgoedbalans 2009*. Amersfoort

Mulder, E.F.J. de/ M.C. Geluk/ I.L. Ritsema/ W.E. Westerhoff/ T.E. Wong, 2003: *De ondergrond van Nederland*, Groningen/Houten.

DLO-Staring Centrum / Rijks Geologische Dienst, 1994: *Geomorfologische kaart van Nederland, 1:50.000, blad 30 's-Gravenhage*, Wageningen / Haarlem.

Stichting voor Bodemkartering, 1982: *Bodemkaart van Nederland, 1:50.000, blad 30 's-Gravenhage*, Wageningen.

Websites

watwaswaar.nl

www.ahn.nl/viewer

www.bodemloket.nl

www.kich.nl

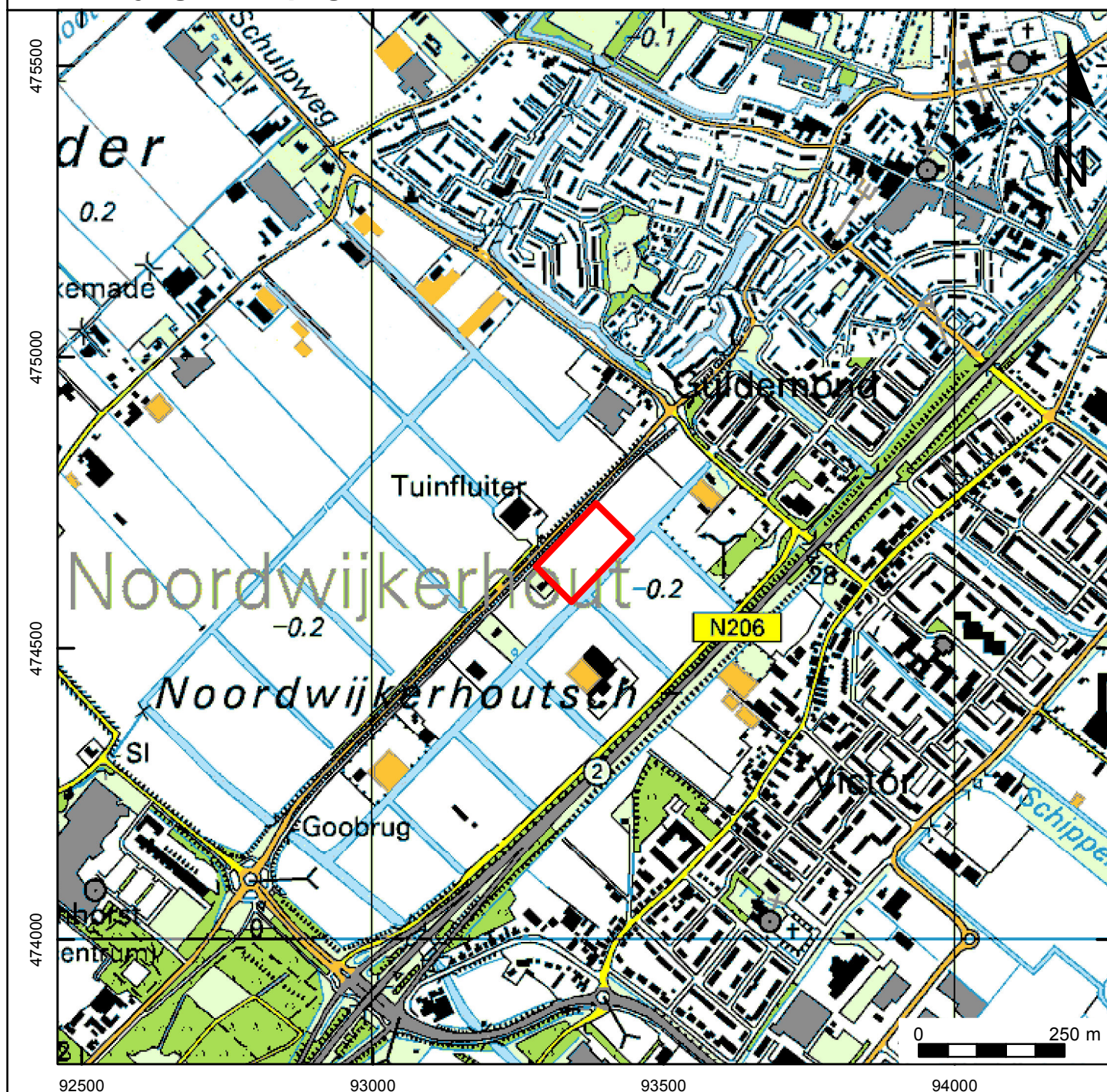
Verklarende woordenlijst

ARCHIS-melding	Elke melding bij het centraal informatiesysteem (ARCHIS).
enkeerdgronden	Dikke laag met donkere, min of meer rulle grond, met organische en anorganische bestanddelen die ontwikkeld is op zandgrond onder invloed van de mens; worden veelal aangetroffen op grote akkergronden.
eolisch	Door de wind gevormd, afgezet.
estuarium	In inham aan de kust waarin met name het getijde grote invloed uitoefent op het landschap, bijvoorbeeld de Westerschelde.
fluviaal	Door rivieren gevormd, afgezet.
Hollandveen	Holocene formatie, ontstaan tussen 3500 en 1500 voor Chr.
Holoceen	Jongste geologisch tijdvak dat nog steeds voortduurt (vanaf de laatste IJstijd: ca. 8800 jaar voor Chr.).
humus	Organische stoffen bevattend; bestaande uit resten van planten en dieren in de bodem.
in situ	Achtergebleven op exact de plaats waar de laatste gebruiker het heeft gedeponeerd, weggegooid of verloren.
kreek	waterweg waarbij het water vanuit zee of rivier onder invloed van het getijde in en uitstroomt.
kwelder	zie <i>schor</i>
laag	Een vervolgbare grondeenheid die op archeologische of geologische gronden als eenheid wordt onderscheiden.
leem	Grondsoort die wordt gekenmerkt door een samenstelling van meer dan 50% silt, minder dan 50% zand en minder dan 25% klei
lithologie	Wetenschap die zich bezighoudt met de beschrijving en het ontstaan van de sedimentaire gesteenten.
lutum	Kleideeltjes kleiner dan 0,002 mm
plaggendek	Oud verhoogd bouwland, ontstaan door ophoging ten gevolge van bemesting. Voor de bemesting werden plaggen of met zand vermengde potstalmest opgebracht.
plangebied	gebied waarbinnen de realisering van de planvorming het bodemarchief kan bedreigen
silt	Zeer fijn sediment met grootte 0,002-0,063 mm
strandvlakte	groot vlak zandig gebied tussen twee strandwallen
strandwal	langs de kust gevormde langgerekte zandrug die uitsteekt boven het gemiddelde hoogwaterniveau; geeft in Nederland de oude ligging van de kustlijn weer
stratigrafie	Opeenvolging van lagen in de bodem.
vaaggronden	Minerale gronden zonder duidelijke podzol-B-horizont, zonder briklaag en zonder minerale eerdlaag.
vindplaats	Ruimtelijk begrensd gebied waarbinnen zich archeologische informatie bevindt.

Lijst van Afkortingen

AHN	Actueel Hoogtebestand Nederland
AMK	Archeologische Monumenten Kaart
ARCHIS	Archeologisch Informatie Systeem
CHS	CultuurHistorische Hoofdstructuur
GHG	Gemiddeld hoogste grondwaterstand
GLG	Gemiddeld laagste grondwaterstand
IVO	Inventariserend Archeologisch Onderzoek
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-mv	beneden maaiveld (het landoppervlak)
NAP	Normaal Amsterdams Peil
NEN	Nederlandse Norm
OAT	Oorspronkelijk Aanwijzende Tabel (kadaster)
RCE	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (voormalig RACM)

Bijlage 1: Topografische kaart

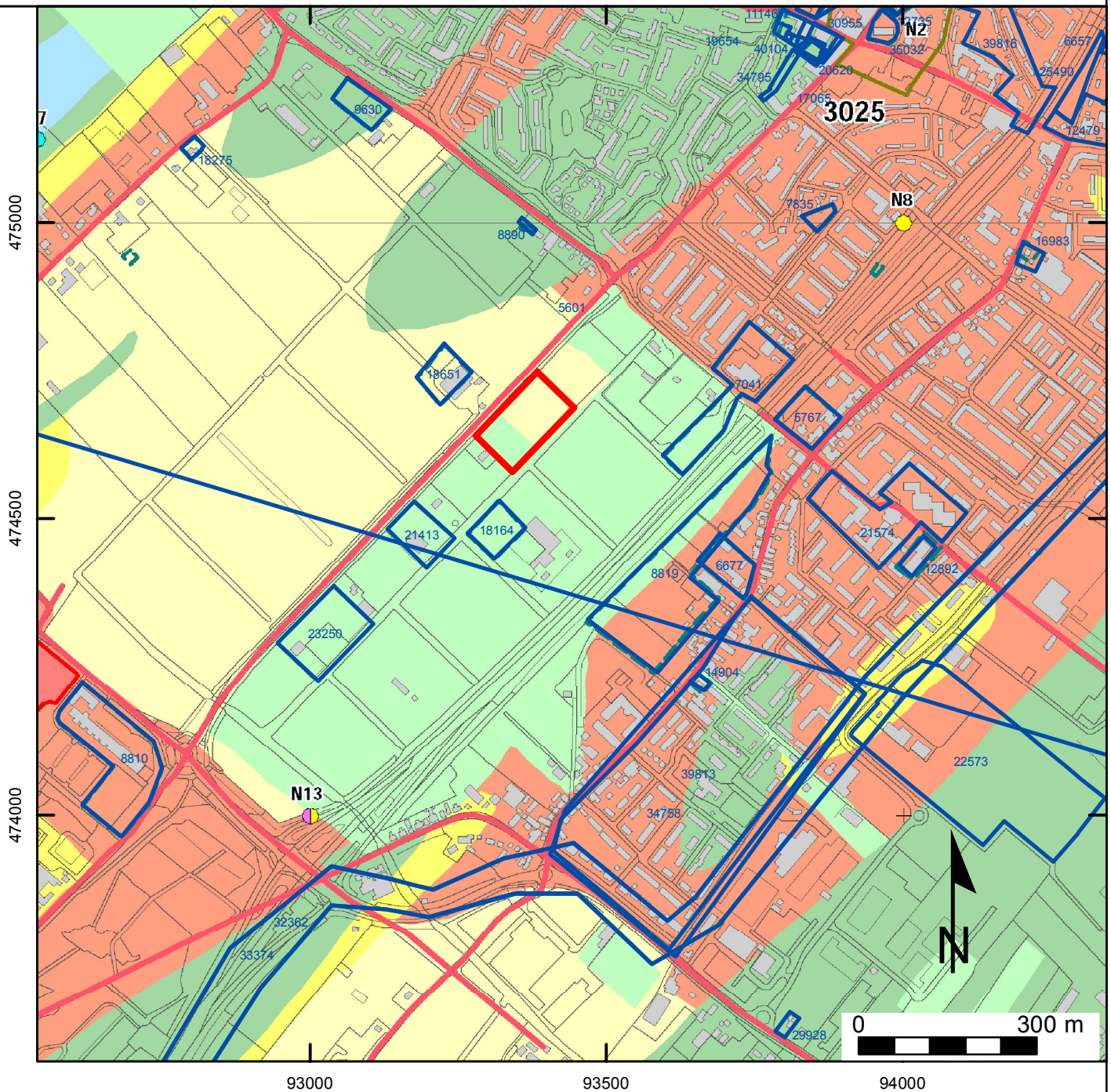
Projectnummer: 34170612
Projectnaam: Noordwijkerhout, Gooweg

Legenda

 Plangebied

Bijlage 2: Gemeentelijk beleid-Noordwijkerhout Verwachtingskaart

Projectnummer: 34170612

Projectnaam: Noordwijkerhout, Gooweg

Legenda

Plangebied onderzoeksmeldingen

geomorfologische eenheid

- strandwal, al dan niet met duinen
- deels afgegraven strandwal (kalkloze top)
- deels afgegraven strandwal (kalkrijke top)
- ingesloten strandvlakte, afgedekt met kwelerafzettingen, Hollandveen en verstoven duinzand
- ingesloten strandvlakte, mogelijk overgang naar strandwal
- ingesloten strandvlakte, mogelijk duin- en strandwalresten
- omgespoten gronden of vlakte van getijafzettingen

archeologische vindplaatsen

- historische dorpskern
- terrein van hoge archeologische waarde
- vindplaats

periode

- Neolithicum
- Bronstijd
- IJzertijd
- Romeinse tijd
- Middeleeuwen
- Nieuwe tijd
- Onbekend
- beginperiode | eindperiode

werkelijke ligging direct omliggende vindplaatsen

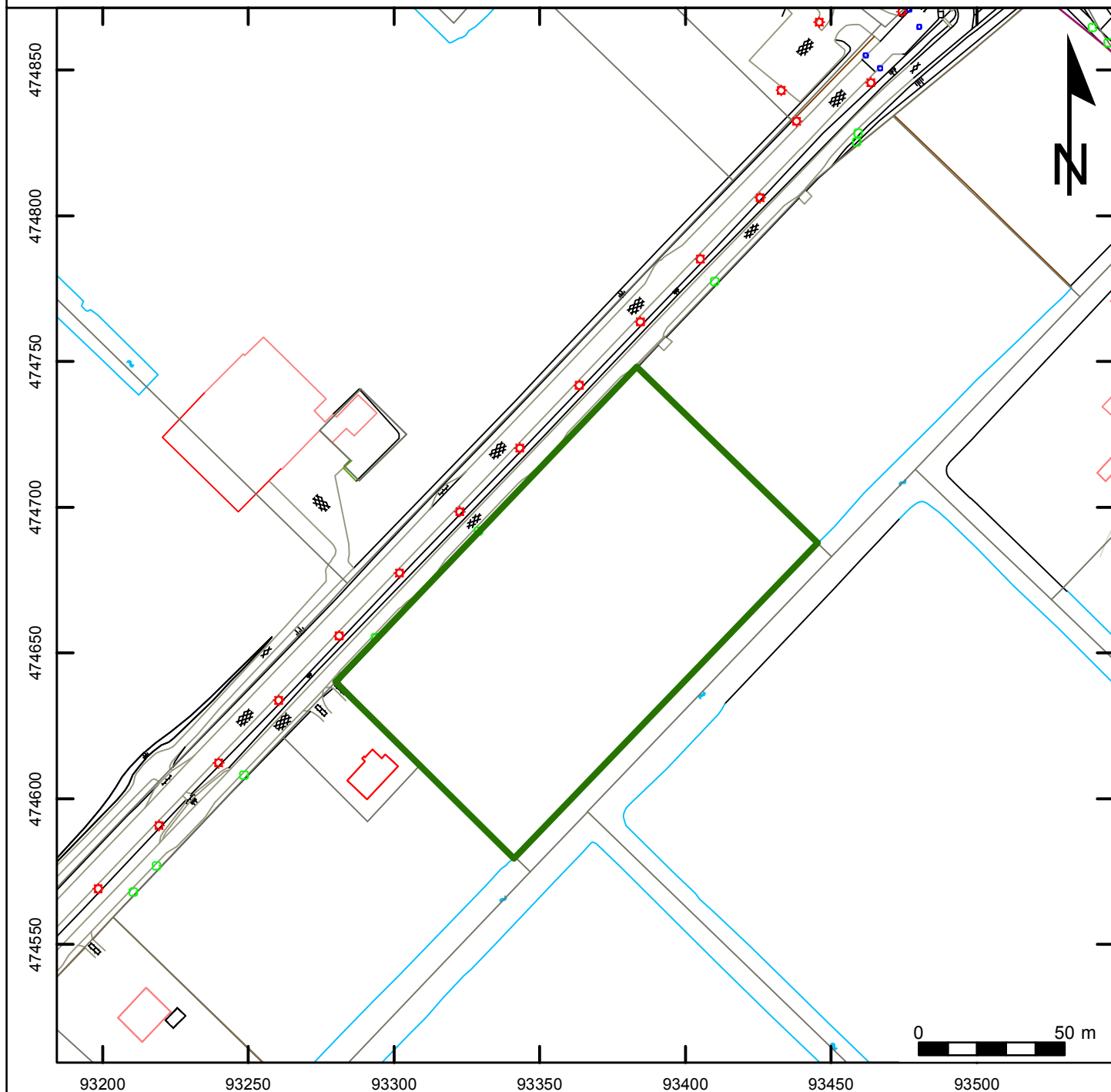
historische weg

monumentnummer

vindplaatscode

Bijlage 3: Locatiekaart

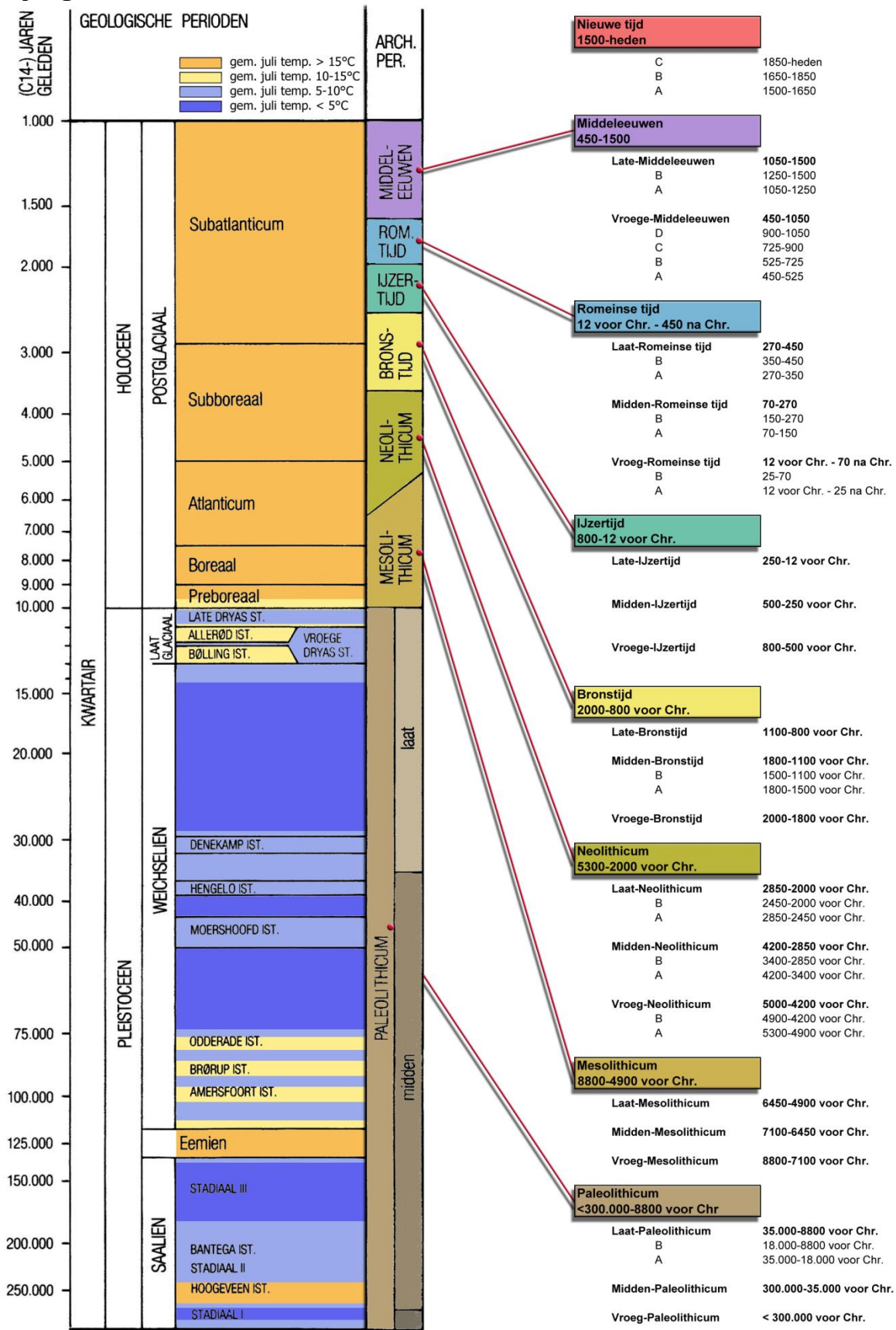
Projectnummer: 34170612
Projectnaam: Noordwijkerhout, Gooweg

Legenda

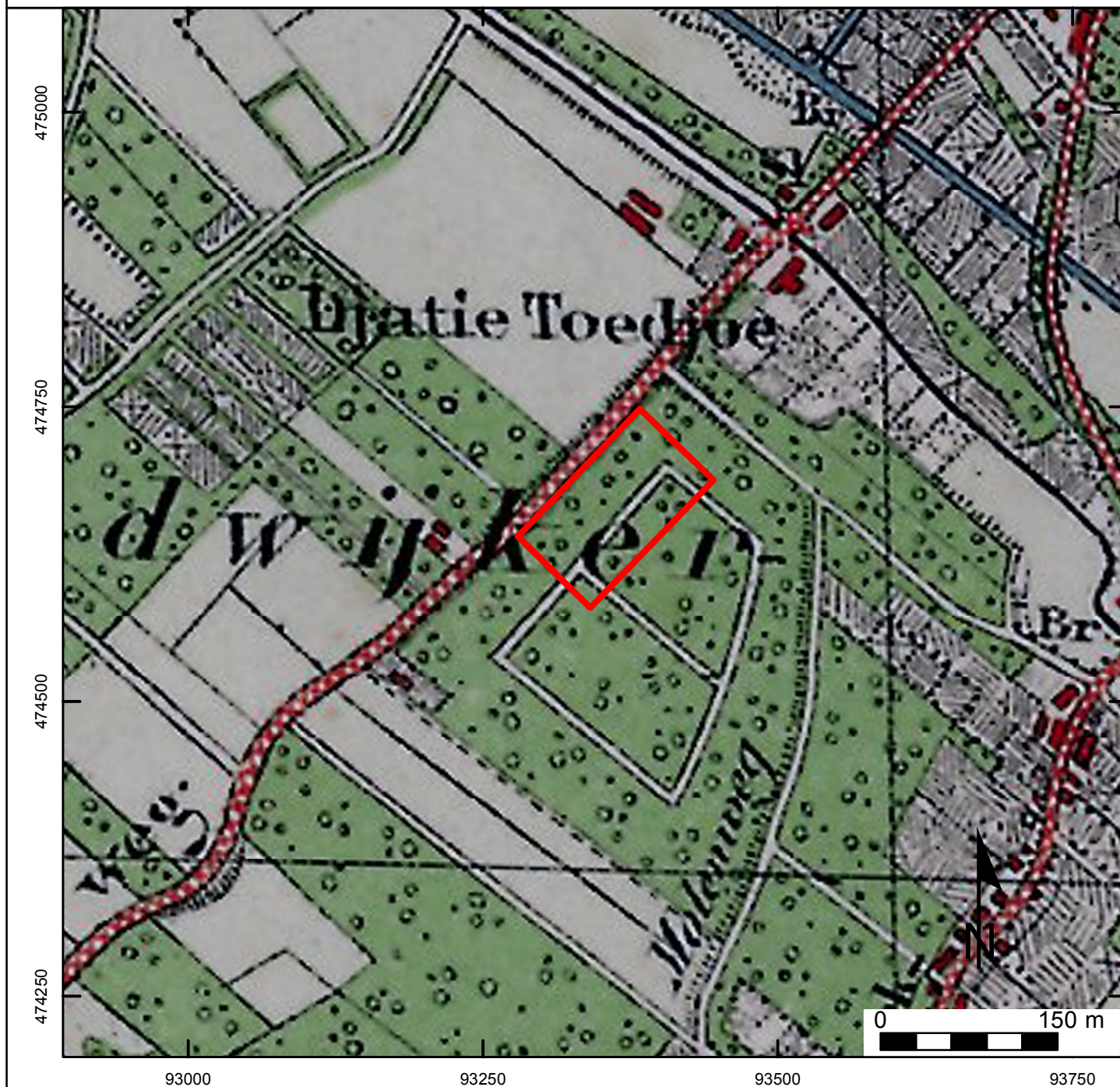
 Plangebied

Bijlage 4: Periodentabel

Bijlage 5: Topografische Militaire Kaart 1927

Projectnummer: 34170612

Projectnaam: Noordwijkerhout, Gooweg

Legenda

 Plangebied

